

СЪВРЕМЕННИ ПОДХОДИ В ИЗГРАЖДАНЕТО НА ОТБРАНИТЕЛНИТЕ СПОСОБНОСТИ

*доклад на началника на отбраната генерал Симеон Симеонов
пред участниците в конференцията, организирана от Съюза на офицерите
от резерва „Атлантик” на 30 януари 2012 г.,*

Господа генерали, адмирали и офицери,

Дами и господа,

За мен е чест да присъствам на организираната от Съюза на офицерите от резерва „Атлантик”, конференция на тема: „Колективната и националната сигурност и отбрана в контекста на глобализацията и намаляващите национални и европейски отбранителни разходи”. Сериозността на дискутираната проблематика предполага голямата отговорност и ангажираност по конкретните теми и въпроси.

Благодаря на домакините от Съюза на офицерите от резерва „Атлантик” и лично на о.р. генерал-майор Стефан Димитров за предоставената ми възможност да споделя пред вас основни виждания по дискутираните въпроси, като конкретно ще насоча вниманието ви към темата „Съвременни подходи в изграждането на отбранителните способности”.

Динамичните промени в стратегическата среда на сигурност изискват трансформиране на системите за сигурност и отбрана. В условията на световна глобализация изграждането и развитието на отбранителните способности напълно се обвързва със задачата по защита на националните интереси и с точното и навременно изпълняване на съюзните ни ангажименти. Отбраната на страната е широко обхватна общодържавна дейност с единно ръководство, планиране, финансово и ресурсно осигуряване. Тя се организира и осъществява в рамките и с прилагането на колективната отбрана на НАТО и общата политика за сигурност и отбрана на ЕС с ефективно използване на националните отбранителни способности, основа на които са въоръжените сили.

Изграждането на въоръжените сили, като един от основните инструменти на политиката за сигурност, е процес, изискващ непрекъснато отчитане на динамиката на развитие на факторите, влияещи върху средата на сигурност, новите тенденции, необходимостта от развитие на способностите,

търсене на баланс между изразходвани средства и постигнати резултати. Този процес се провежда в съответствие с протичащите трансформационни процеси в НАТО и сектора за сигурност на Европейския съюз. В този смисъл България полага и ще продължи да полага усилия за изпълнение на поетите ангажименти, но последните години се оказаха изключително трудни. Поради глобалната финансова криза относителният дял на разходите за отбрана, спрямо Брутния вътрешен продукт на страната през годините е с очертана тенденция на намаляване.

За да се справим с реалностите във въоръжените сили се въвеждат нови съвременни подходи в изграждането на отбранителните способности. В своето изказване ще спра вашето внимание на подходите свързани с планирането на способностите на въоръжените сили, ефективното им използване и подобряване управлението на процесите свързани с тези дейности.

Утвърждаването на система за отбранително планиране основано на подход базиран на способности е в основата на нашата дейност за противодействие на финансовия дефицит. Процесът на отбранително планиране, базирано на способности, е подходящ за използването в съвременната среда на сигурност, където не са ясни конкретните заплахи и прилагането само на военен отговор не носи необходимите резултати. За разлика от планирането базирано на конкретни заплахи, планирането базирано на способности е по-адаптивно към условията на несигурност, икономически ограничения и риск. Този начин на планиране е практичен, лесно управляем и осигурява прозрачност на процесите гъвкавост и финансова ефективност. Този подход ни дава възможност да трансформираме въоръжените сили на базата на оценката на наличните способности, да установим как те трябва да бъдат поддържани, от кои способности можем и трябва да се откажем и какви нови способности са ни необходими. Подходът на планиране базиран на способности е възприет от съюзниците и осигурява така важният елемент на хармонизиране и синхронизиране на националното планиране с това на НАТО.

Отбранителното планиране включва взимане на решения с различен хоризонт и цикличност, които в своята съвкупност осигуряват всеобхватност, гъвкавост и своевременно наличие на способности за реагиране на промените в средата за сигурност. То е обвързано в система която осигурява необходимите условия за изграждане и развитие на способности за въоръжени сили,

отговарящи на поставените стратегически изисквания при оптимален разход на финансови средства. Системата включва четири фази: планиране; програмиране; бюджетиране; изпълнение и отчет.

Първата фаза планиране, обвързва националните и съюзни политики в областта на сигурността и отбраната с изграждането и развитието на отбранителните способности. Като резултат от тази дейност се разработват „План за развитие на въоръжените сили” и „Инвестиционен план-програма на Министерство на отбраната до 2020 г.”. Националният процес на планиране на отбраната е изцяло съобразен с процеса на отбранително планиране в НАТО и създава условия за хармонизиране в четири ключови области: разработване на национални политически указания; определяне на изискванията на отбраната; набелязване на целите и приоритетите при развитие на способностите и прегледа от резултатите от изпълнението на отбранителните планове и програми и синхронизацията на процесите на приемане на пакета от Цели на Въоръжените сили 2013.

Втората фаза е програмиране, което в средносрочен аспект позволява чрез разработването на отбранителните програми и отчитането на степента на тяхната реализация да се изпълнят дейностите, утвърдени в Плана за развитие на Въоръжените сили. В процеса на програмиране се разработват меморандумите на отбранителните програми, в които се интегрират отбранителните способности, сроковете за тяхното развитие и необходимите за това материални, човешки и финансови ресурси.

Третата фаза бюджетиране осигурява необходимите финансови средства за изпълнение на отбранителните програми.

По време на **четвъртата фаза изпълнение и отчет**, чрез периодични анализи на изразходването на средствата, своевременно се внасят корекции в по-нататъшното изпълнение на бюджета, отбранителните програми и плановете за развитие на способностите. Това позволява процесите да бъдат управляеми и прозрачни, което значително повишава ефективността и ефикасността на системата.

Отчетът за изпълнение на програмите, годишният Анализ на подготовката, войсковия ред и дисциплината в Българската армия и извлечените поуки от участието в текущи операции са основа за разработването на Доклада за състоянието на отбраната и Въоръжените сили, който затваря годишния цикъл на развитие на способностите.

Структурирана по този начин системата за отбранително планиране осигурява постигането на основната цел, изграждане на единен комплект ефективни сили за модерна отбрана, като нашите усилия до 2014 г. ще бъдат насочени към съхраняване на необходимите налични способности, освобождаване от ненужните, адаптиране на организацията, доктрините и бойната подготовка на формированията от въоръжените сили. След 2014 г. ще започне поетапно инвестиране в развитието на въоръжение и бойна техника.

Системата за развитие на националните концептуални и доктринални документи е следващото направление по което работим много активно. Тази система не изисква големи ресурси но дава основите за създаване на единен национален подход при провеждане на операциите и повишава ефективността на използването на наличните способности.

Изграждането на въоръжените сили, като основен инструмент на отбранителната политика е процес, изискващ непрекъснато отчитане на динамиката на развитие на факторите, влияещи върху средата на сигурност, основните тенденции в провежданите политики за сигурност в регионален и глобален мащаб и съпътстващите ги трансформационни процеси при развитието на отбранителните способности, както и търсенето на баланс между техните императиви. В тази връзка доктрините на въоръжените сили заемат важно място и имат пряко отношение към изграждането на отбранителни способности на въоръжените сили и ефективното им използване във видовете операции.

Създаването и поддържането на система за разработване и актуализиране на национални концептуални и доктринални документи в областта на отбраната и въоръжените сили е важно условие за повишаване на ефективността на използване на войските. Такава система се създава за пръв път във въоръжените сили. Целта на тази система е да поддържа в актуално състояние документите, да ги синхронизира с тези на съюзниците, да повишава управляемостта на процесите по инициране, разработване, въвеждане и преглед на документите с което да спомага за реализиране на Националната отбранителна стратегия в областта на използването на силите. Процесът на разработване, изменение и допълнение на националните концептуални и доктринални документи в областта на отбраната и въоръжените сили е описан в Ръководство.

В него за пръв път беше разработена и въведена стройна йерархична структура на документите, което позволява действията на войските да бъдат обосновани и разгледани по видове и нива на операциите, те да бъдат развивани и на тяхна база да се разработват документите от по-ниските нива. Представената в ръководството методология за разработване на документите и йерархията на същите съответстват на тези в НАТО.

Най-високото място в йерархията от документи заема **Доктрината на въоръжените сили на Република България**. Освен че този документ има основополагащо значение за останалите доктрини, чрез него се осъществява връзката между националните стратегически документи и провежданите отбранителни политики.

При изграждането на йерархична структура на доктриналната база в низходящ ред се определят основополагащите принципи, насоки, общовалидни правила за провеждането на операциите, т.е. способите за използване на наличните отбранителни способности за постигане на вече определените цели.

В базовите доктрини се описват по функционален признак дейностите във въоръжените сили. Това са областите, по които са формирани военните щабове, независимо дали са национални или съюзни - личен състав, разузнаване, провеждане на операции, логистика, планиране на операциите, комуникации, подготовка и финанси.

Поддържащите доктрини се разпределят тематично в зависимост от съответстваща базова доктрина, възприетата класификация на операциите и действия на войските. В приетата йерархична структура са развити три базови доктрини в поддържащи, тази за провеждане на операции, за логистиката и за подготовката на войските. Най-подробно са разгледани операциите, поради тяхното многообразие.

На трето ниво в приетата йерархия са приложените документи – тактики, техники и процедури. Приложените документи включват познание, което систематизирано описва мястото, ролята, видовете действия на формиранията, взаимодействието между тях в съответствие с представените в поддържащите доктрини операции. Тяхната роля е съществена и не би следвало да се подценява, тъй като при пропуски в тяхното разработване ще е невъзможно прилагането на доктрините.

Въоръжените сили на Република България осигуряват военната сигурност на страната, участват в колективната отбрана на НАТО и в

реализирането на общата политика за сигурност и отбрана на ЕС. Те допринасят към усилията на страната в подкрепа на мира и стабилността в света. За изпълнение на тези задачи въоръжените сили участват в съюзни и коалиционни операции. Успехът на тези операции пряко зависи от ефективността на участващите войски, за което до голяма степен допринася тяхната оперативна съвместимост, а именно способността им да действат съвместно за постигане на целите. Доктриналната съвместимост е важно условие за постигане на оперативна съвместимост, а също така тя ще допринесе за отмяната на все още съществуващи наследени от миналото остарели понятия и схващания, които не са в синхрон с съвременните разбирания в НАТО.

От планираните за разработване национални концептуални и доктринални документи на въоръжените сили към момента е разработена Доктрината на въоръжените сили на Република България. Доктрината предоставя на войските насоки за ефективното провеждане на военните операции, стандартизира терминологията и уеднаквява разбиранията. Разработена на основата на Националната отбранителна стратегия тя определя как въоръжените сили да изпълнят определените им мисии и задачи.

Доктрина на въоръжените сили има изключително практическа насоченост. Тя предоставя базата за разработване на останалите национални доктринални документи от установената йерархичната структура, които ще бъдат разработени през следващите две години. Разработването на националната доктринална база е реален принос за изграждане на необходимите отбранителни способности на въоръжените сили.

Усъвършенстването на системата за управление на въоръжените сили е важно условие за функциониране на създадените системи за планиране развитие и използване на отбранителните способности, поради това ние постоянно повишаваме неговата ефективност.

Създаването на модерна, ефективна, ефикасна и гъвкава институция, способна да реагира адекватно на нарастващите изисквания на съвременната среда на сигурност е основен приоритет на отбранителната политика. За изпълнение на този приоритет в края на 2010 година стартира процеса по реструктуриране на интегрираното министерство на отбраната с цел да се създаде ориентиран към резултата функционален модел на институцията, като се оптимизира структурата без тя да загуби способности за ефективно и

ефикасно управление. В резултат на това беше изградена управленска система с ясни задължения и отговорности, и необходимия за тяхното изпълнение управленски и експертен потенциал, без припокриване и излишно разделение на функции при максимално допустимо делегиране на правомощия и пълно съхраняване на единството на управлението на процесите. В центъра на усилията на тази система, респективно на самото Министерство на отбраната, са поставени операциите. Способността за провеждане на военни операции е смисълът на съществуването на отбранителната институция като такава и критерият за нейната ефективност и способност да функционира по предназначение.

Сега нашата дейност в тази област продължава като целта ни е да подобрим функционалните връзки между организационните структури. За да се постигне това с желаната степен на ефективност, ръководството на Министерството на отбраната инициира процес за създаването на политика, свързана с налагането на съвременен, релевантен и универсален подход за намиране на възможно най-добрите организационни решения. Целта на тази инициатива е да се създадат условия за плавен преход от досега използваните методи и практики за управление на промяната, с методите на архитектурния подход и архитектурното моделиране, надграждащи и обединяващи преимуществата на структурно-функционалния анализ, структурализма и системния анализ.

Архитектурният подход е инструмента, който предоставя възможност за интегриране в единна среда на организационните цели; политики, концепции и доктрини; системите за командване и управление; планирането; процедурите за вземане на решение; организационните структури, процеси, информационни потоци и данни; както и ресурсите, способностите и технологиите.

Утвърждаването му като платформа за развитието на всички системи в отбраната и налагането му като основен инструмент на промяната в Министерството на отбраната ще допринесе за създаване на условия за по-добро управление на комплексните организационни промени.

Използването му ще спомогне за формирането на ясна визия за развитието на отбраната и ще фокусира вниманието на управленския състав към приоритетните цели и изисквания, свързани с: избягване на излишни и дублиращи се разходи; редуциране на рисковете в планирането и развитието на съвместими способности; осигуряване на условия за ефективното им

управление; интеграция и съвместимост, както на националните организационни системи, въоръжение, техника и системи, така и с тези от НАТО и съюзниците; значително по-ефикасно, по-ефективно и по-прозрачно разходване на отбранителните ресурси.

Налагането на архитектурния подход като основен инструмент на промяната в Министерството на отбраната ще допринесе за постигането на условия за по-добро управление на комплексните организационни промени и ще улесни в изключителна степен управленския състав при вземането на по-добри решения, а от там и намаляване на разходите.

**Господа генерали, адмирали и офицери,
Дами и господа,**

Глобалният свят в който живеем притиснат от финансова криза изисква от нас ново мислене, нов поглед и ново отношение към заобикалящата ни действителност. Развитието на световните процеси върви все по-уверено към установяване на траен диалог на сътрудничество и партньорство между цивилизациите и културите, между държавите и регионалните обединения. Разбирателството се превръща в единствения ефективен модел на съществуване на човечеството. Едновременно с това военната мощ на държавите остава един от главните компоненти определящи сигурността и стабилността им.

В заключение искам да подчертая, че за да може страната ни да отстоява националните си интереси на световната сцена е необходимо да притежаваме не многочислена, а отлично подготвена и модерно въоръжена войска и нашата основна задача е въпреки тежките финансови ограничения да изградим тази армия.

БЛАГОДАРЯ ЗА ВНИМАНИЕТО!